

An. IX nr. 7-9.

Iulie-Septembrie 1943

APOȘTOLUL

Revista Asociației Învățătorilor din Județul Neamț

Prima serie de absolvenți ai școalei Normale „Gh. Asachi”
din Piatra-Neamț. (Acum 25 ani),

Redacția : Casa Învățătorilor—Piatra-N., str.Petru-Rareș, 54

A P O S

REVISTA ASOCIAȚIEI ÎNVĂȚĂTORILOR

Director: MIHAIL A

ETUL NEAMȚ

FONDATORI:

C. LUCHIAN, V. GABOREANU, V. S. RIPCARU, EUFR. MANOLIU,
V. ANDREI, C. TURCU, AL. GHEORGHIU, MIHAIL AVADANEI
† D. HOGEA, TEOFAN MACOVEI, MISTAMATE, I. F. FAİL † I. STROIA

COMITETUL DE REDACȚIE:

CONST. TH. PRICOP

PETRU BUTNARU

VASILE SCRIPCARU

M. DAVID-GHINDĂOANI

Secretar de redacție

carier; D. A. GHEORGHÎȚĂ

S U P A R U L :

D. V. Toni	Caracteristica învățătorului român: eroismul	Pag. 1
Alexandru Gheorghiu	Învățătorul în cultura Românească	4
A. Grigoriu	Asupra Metodicii unor probleme de Aritmetică	8
M. David-Ghindăoani	Răsplată — Compensație (versuri)	18
Ludmilla Florea Gutuleanu	Vino în mijlocul Codrului (versuri)	18
Octav Sargețiu	Sfârșit de Vară (versuri)	19
N. Badea	Seară de Duminică (versuri)	19

Fapte, oameni, idei, discuții :

Eugeniu N. Macovei: Învățătorii.

D. A. Gheorghîță: Întreținerea materială a Școalelor primare.

Cărți, Reviste, Publicații :

M. David-Ghindăoani: Al. Lascarov-Moldovanu: „Sus inimile“;
„Vieața Sfântului Ioan cel Nou“. Mihai Constantinescu: „Mormântul
Urișilor.

B. Frunte: Voința Școalei; Revista Bucovinei, (An. II Nr. 8);
Vieața Basarabiei, (An. XII Nr. 6); Convorbiri Literare (An. 76 Nr. 1-2).

Buletinul Asociației Învățătorilor din județul Neamț.

A P O S T O L U L

Revista Asociației Învățătorilor din județul Neamț

Director: MIHAIL AVADANEI

BIBLIOTECA
JUDEȚEANĂ
NEAMȚ
Fond „G.T.K.”

Caracteristică învățătorului român eroismul.

Dacă ar fi să se fixeze o trăsură caracteristică a învățătorului român, apoi aceea — fără nici o puțință de conțeslat — ar fi eroismul.

Viața lui de muncă tăcută și nerăsplătită în serviciul binelui obștesc, de acceptare cu seninătate și bucurie a jertfirii de sine ca să fie în juru-i mai multă tericire, stă mărturie pentru aceasta.

Eroism a dovedit învățătorul român atunci când în anii de început ai școalei primare, într-un mediu din multe puncte de vedere neprielnic, fără nici un sprijin mai efectiv din partea cărmuirii de Stat, lăsat numai în seama puterilor proprii și'n voia soartei, a trebuit să deschidă drum luminii înfruntând nepăsarea și trecând peste grele piedici.

Și neconținut după aceea până în zilele noastre.

Silit să-și impună tot felul de restricțiuni, să-și vadă adeseori familia pradă mizeriei, să îndure nedreptăți, umilinți și lovituri în locul recunoștinții ce i se cuvine.

el. cu truntea sus, cu ochii îndreptați me către ideal, călăuzit numai de conștiința datoriei și nobleța misiunii, n-a șovăit niciodată.

În mijlocul valurilor de invidie, calomnie și ură, în mijlocul furtunilor de persecuții, n-a îngenunchiat, nu s-a dat învins, ci a stat luptător credincios și neîntăricat.

Așa l-am văzut toți — de atâtea decenii în urmă — în acțiune de combatere a ignoranței, de îndrumare a poporului către o mai bună stare, de dărză apărare a celor mulți, uitați, disprețuiți și ținuți în întuneric ca să nu-și cunoască și să nu-și ceară drepturile.

Prin sforțări de neînchipuit a creiat învățătorul — abia mai târziu înțeles și într-o oarecare măsură ajutat — diferite instituții pentru activarea maselor și altele cu caracter economic cooperatist, prin care imense bunuri materiale ajunse în mâinile nevrednice și murdare ale unor exploataitori nesățioși — în mare parte străini de legea și de sângele nostru — au putut fi recucerite și redat spre folosință celor căror aparițiuneau prin dreptul străbun, ca și prin dreptul muncii.

Școalele de adulți, bibliotecile populare, ateneele rurale, cercurile culturale, teatrul sătesc — în domeniul cultural; băncile populare, magazinele cooperative, întovărășirile de tot felul (obștii de arendare și cumpărare, tovărășii pentru desfacerea în comun a produselor, tovărășii de producție etc.) — în domeniul economic. — toate sunt datorite inițiativei și trudei învățătorului.

Fără devotamentul lui eroic n'ar fi fost cu puțință nici una din marile realizări sătești cu care ne mândrim, care au schimbat aspectul țării și ne fac să privim cu încredere viitorul.

Acesta e adevărul și dacă s'ar găsi cineva să-l nege în fața ei se vor pune întâmpluri, nenumărate întâmpluri și vor vorbi ele pentru cel prin a cărui stăruință s'au săvârșit.

Și neasămănat eroismul arătat învățătorul în apărarea

1) *Fondul apercetiv folosit.*

— *Regula de „trei“ a cărei judecată poartă numele de reducere la unitate* ¹⁾.

— *Felul judecății, în legătură cu operația pe care o cere această judecată și anume nu vom pronunța, de pildă, cuvântul împărțire decât ca rezultat al unei judecăți care ne-a convins că trebuie să micșorăm un număr de-atâtea ori, sau care ne întreabă de câte ori putem scoate un număr din altul, etc.*

Noțiunea de dobândă la 1 leu și judecata simplă cu care se deduce din această dobândă procentul, adică dobânda la 100 lei ²⁾

Cu acest fond apercetiv, predarea problemelor de procent devine o plăcere și o izbândă didactică pentru învățator.

„*Trecerea dela simplu la compus*” sau cum i-am putea zice mai nimerit, trecerea de la ușor la „mai puțin ușor” constă în cazul de față într-o gradare fericită a exemplurilor.

— Știind că 2.960 lei au adus un venit (dobândă) de 148 lei, într'un an, se întreabă ce venit a adus 1 leu?

Problema este o regulă de „trei” a cărei judecată simplă mai poartă numele și de *reducere la unitate*; dacă 2960 lei, au adus o dobândă de 148 lei, atunci 1 leu va aduce o dobândă (câștig) de 2960 ori mai mică decât 148 lei, adică pentru a afla dobânda adusă de 1 leu va trebui să micșorăm pe 148 de 2960 ori, adică să împărțim pe 148 la 2960.

$$148 : 2.960 = 0,05 \text{ lei.}$$

— Cu ce procent a fost calculată dobânda din exemplul precedent?

Procentul fiind venitul (dobânda) adus pe timp de 1 an de 100 lei și cunoscând venitul unui leu, judecata este cea pomenită mai sus: adică 100 lei aduc o dobândă de 100 ori mai mare, deci va trebui să mărim pe 0,05 de 100 ori ceea ce atrage operația de înmulțire

$$0,05 \text{ lei} \times 100 = 5 \text{ lei}$$

Rezultat. Ca să aflăm procentul cu care a fost socotită dobânda unui capital timp de 1 an, socotim dobânda pentru 1 leu, împărțind dobânda prin capital și apoi mărim această dobândă de 100 ori.

¹⁾ Am subliniat acești termeni pentru a lichea — după cum vom vedea în partea 2-a a articolului — o confuzie a d-lui Ciobanu.

²⁾ Dacă 1 leu aduce X lei dobândă, 100 lei va aduce de 100 ori mai mult, adică vom mări pe X de 100 ori, deci operația cerută de judecată este înmulțirea X lei $\times 100$.

— Cu ce procent a fost depus capitalul de 2.960 lei, dacă a produs în 9 ani 1.332 lei dobândă?

Problema aceasta generală se reduce printr-o regulă de trei simplă, la precedentă. Noi știm să rezolvăm problema dacă capitalul ar sta la dobândă numai 1 an, adică dacă am ști ce dobândă a produs capitalul într'un an, dacă în 9 ani a produs 1.332 lei. Rezultatul îl obținem prin aceeași judecată simplă, prin reducerea la unitate: dacă în 9 ani capitalul aduce dobândă de 1.332 lei, într'un an va aduce de 9 ori mai puțin, adică va trebui să înșcrăm pe 1.332 de 9 ori, ceea ce înseamnă a face împărțirea;

$$1.332 \text{ lei} : 9 = 148 \text{ lei.}$$

Am redus astfel problema de aflarea procentului, printr-o regulă de trei simplă, la rezolvarea problemei precedente, care la rândul ei se rezolvă tot printr-o regulă de „trei”.

Regulă. Pentru aflarea procentului, împărțim dobânda la numărul anilor, aflând astfel dobânda adusă de capitalul dat pe timp de 1 an; din dobânda pe 1 an, împărțind-o cu capitalul, aflăm dobânda adusă de 1 leu pe timp de un an, pe care o mărim de 100 ori.

Scrind pe scurt această regulă: $P = \left(\frac{D}{T} : C \right) \times 100$

care nu este altceva decât formula $P = \frac{D \times 100}{T \times C}$ și care se

deduce din precedentă numai prin proprietățile cunoscute ale fracțiilor ordinare.

Din cele de mai sus, se vede că problemele de procent se rezolvă prin 3 reguli de trei simplă, adică sunt probleme de 3 compusă (nu de 3 simplă cum greșit le numește d-l Clobanșu). Se observă că putem schimba ordinea judecăților (a reducerilor la unitate) în rezolvarea problemei. Această schimbare nu aduce însă nici o modificare în structura raționamentului nici nu schimbă calea de urmat, adică metoda, care rămâne aceeași (a reducerii la unitate).

Pentru varietatea și pentru gimnastica intelectuală, poate fi folosită și această schimbare de ordine. Problemele gradate în acest caz vor fi de forma:

— Un leu pe timp de 3 ani aduce o dobândă de 0,18 lei. Ce dobândă va aduce tot 1 leu în timp de 1 an?

Judecata este tot a unei reguli de „trei”; dacă în 3 ani, 1 leu aduce o dobândă (câștig) de 0,18 lei, într'un singur an va aduce de 3 ori mai puțin, adică :

$$0,18 \text{ lei} : 3 = 0,06 \text{ lei.}$$

Cu ce procent a fost dat leul din problema precedentă ?
Dacă 1 leu aduce într'un an dobândă de 0,06 lei, 100 lei va aduce o dobândă (procent) de 100 ori mai mare, adică

$$0,06 \text{ lei} \times 100 = 6 \text{ lei.}$$

Rezultat. Ca să aflăm procentul cu care a fost socotită dobânda adusă de capitalul de 1 leu pe un număr de ani, socotim ce dobândă aduce leul în timp de 1 an, împărțind dobânda la numărul de ani și apoi mărim această dobândă de 100 ori.

Cu ce procent a fost depus capitalul de 3.250 lei pentru ca în 6 ani să aducă o dobândă de 585,80 lei ?

Prin întrebări, nu prea îngenoase, orice elev va putea spune cum această problemă se reduce la precedentă. Vom transforma problema în așa fel ca să avem capitalul de 1 leu, adică vom judeca astfel; dacă, capitalul de 3.250 lei aduce dobândă de 585,80 lei, capitalul de 1 leu, în același timp, va aduce de 3.250 ori mai puțin, adică

$$585,80 \text{ lei} : 3.250 = 0,18 \text{ lei.}$$

Regulă.

Pentru aflarea procentului împărțim dobânda la capital, aflând astfel dobânda adusă pe același număr de ani de capitalul 1 leu. Această dobândă o împărțim cu numărul anilor, căpătând dobânda de un leu pe timp de 1 an și apoi mărim această dobândă de 100 ori: Scriind pe scurt avem :

$$P = \left(\frac{D : T}{C} \right) \times 100 = \frac{D}{C \times T} \times 100.$$

Formula $P = \frac{D}{C \times T}$ reprezintă dobânda adusă de 1 leu pe timp de 1 an.

Se vede că regula căpătată este cea de mai sus, în care s'a inversat ordinea împărțirilor prin numărul anilor și prin capital, iar înșiruirea judecăților și operațiilor duce la aceeași regulă de 3 compusă.

Cele 3 reguli de trei simplă și socotelile pot fi făcute separat, succesiv, s'au printr'o așezare de 3 compusă, care fiind o înălțuire de reguli de 3 simplă poate fi ușor înțeleasă de elevi.

2.960 lei . . . . 9 ani . . . 1.332 lei

100 lei . . . . 1 an . . . ?

2.960 lei . . . . 9 ani . . . 1.332 lei

2.960 lei . . . . 1 an . . . $\frac{1.332}{9} ^1) = 148$ lei

1 leu . . . . 1 an . . . $\frac{1.332}{9 \times 2.960} = \frac{148}{2.960} ^2) = 0,05$ lei

100 lei . . . . 1 an . . . $\frac{1.332 \times 100}{9 \times 2.960} = 0,05 \times 100 ^3) = 5$ lei

Se observă că această așezare de 3 compusă reprezintă astfel ca înălțuirea a celor 3 judecăți (regula de 3 simplă sau reducerea la unitate) este o succesiune logică a socotelilor cerute de problemă.

4) Ținând minte regula de mai sus, sau formulele ⁴⁾, orice problemă de procent, va putea fi rezolvată imediat fără a mai repeta judecățile. Pentru a nu cădea însă în păcatul de a neglija judecata în avantajul memoriei — după cum observă și domnul Clobanu în articolul în cauză — dar pentru a nu neglija nici memoria — socotesc după un obicei bătrânesc — că cea mai mulțumitoare este calea de mijloc. Adică vom căuta ca elevii să memoreze formula ⁵⁾ procentului, însă o vom folosi nu numai când vom

¹⁾ Acoperind cu mâna pe tablă, coloana capitalului, rămâne vizibilă numai regula de 3 simplă care ne dă dobânda adusă de capital într'un an.

²⁾ Acoperind coloana anilor, avem a 2-a regulă de trei care ne dă dobânda la 1 leu.

³⁾ Acoperind aceiaș coloană a anilor se obține a 3 regulă de trei simplă.

⁴⁾ Remarcăm cu acest prilej că este mai fericită aplicarea formulei

$$\text{Pr.} = \frac{D}{C \times T},$$
 adică aflarea dobânzei aduse de 1 leu în timp de 1 an, din

care apoi se deduce procentul prin înmulțirea cu 100.

⁵⁾ Natural se va ține seama că noțiunea de „formulă” este din domeniul unei aritmetici evoluate, a algebrei și deci va trebui să întâmpinăm cu înțelegere greutățile ce s'ar putea ivi nu în reținere ci în folosirea ei, adică în calcularea valorii numerice a formulei pentru o problemă dată.

avea de rezolvat probleme mai complicate, în care căutarea unui procent, va fi numai o parte a problemelor (vom avea și economie de timp) ci și în rezolvarea problemelor obișnuite de procent, după rezolvarea lor prin înălțuirea judecăților.

În concluzie, raționamentul va fi aplicat în amândouă ordinele, cu mențiunea însă ca elevii să înțeleagă bine de ce ajung la același rezultat prin inversarea ordinii celor 2 împărțiri. Pentru fiecare problemă în parte se va judeca spre a ajunge la regulile de mai sus, operațiile succedându-se în mod natural.

Apoi problema va fi rezolvată orânduindu-se judecățile și socotellile în regula de 3 compusă

Această aranjare nu trebuie nici când evitată la oferind estetică, o ânduire și acurateță în gândire.

Fără a repeta judecata, regula (formula) va fi folosită ținând seamă de observațiile de mai sus.

După cum am pomenit, în această parte a însemnărilor de față, voi face câteva observații, fără intenție polemică. asupra articolului domnului Gh. Ciobanu și aceasta datorită seriozității și importanței problemelor discutate cum și nevoiei de a o simți limpezită și precizată.

În articolul d-sale, domnul Ciobanu pornește de la o problemă oarecare de calculul procentului menționând că sunt 4 „soluții” prin care se poate „rezolva” problema. Remarcăm în treacăt că termenul „soluții” este impropriu ideii pe care o vrea exteriorizată autorul.

Socotim că mai fericit ar fi fost cuvântul „feluri”¹⁾ căci o problemă, chiar de procent, bine rezolvată²⁾, admite o singură soluție, nu patru, ba nici chiar trei sau două.

Pentru înțelegerea celor ce urmează reproduc din articolul domnului Ciobanu, următorul pasagiu:

— „Este obiceiul ca toate problemele în care ni se cere a culca dobânda, capitalul, procentul sau timpul. să se rezolve printr-o singură soluție; formula respectivă. sau în cazul când aceasta s'a uitat, prin soluția din care a derivat formula (regula de trei).

Iată o problemă

Un om depune un capital de 540.000 lei, care în timp de 7 ani îl aduce o dobândă de 151.200. Cu ce procent a fost depus capitalul?

¹⁾ Nu „metode” căci metoda este unică: aceea a reducerii la unitate

²⁾ Adică bine judecată și socotită.

Sunt patru soluții prin care se poate rezolva problema:

1-a: 151.200 lei (dobânda); 5 400 (numărul sutelor din capital) = Dobânda adusă de o sută de lei pe timp de 7 ani.

Dobânda adusă de o sută de lei pe timp de 7 ani împărțită la numărul anilor adică la 7 = Procentul.

2-a: Dobânda împărțită la timp = Dobânda pe 1 an.

Dobânda pe 1 an împărțită la numărul de sute = Procentul.

3-a: Regula de trei care se întrebânțuează atunci când se uită formula scoasă din ea. (Urmează așezarea sub formă de regulă de 3 compusă pe care nu o mai reproducem pentru economie de spațiu).

4-a: Soluția care derivă din regula de trei: formula peste tot obișnuită în școlile noastre:

$$Pr. = \frac{D \times 100}{C \times T}$$

În expunerea făcută în prima parte a acestui articol se vede cum am înlocuit primele 2 „soluții” din pasajul citat, printr-o altă înălțuire de judecăți (reduceri la unitate). Pentru susținerea acestei înlocuiri — poate oarecum îndrăznească prin faptul că cele 2 chipuri de a rezolva problema par a fi consacrate în toate manualele — propunem următoarele argumente:

— Chipurile în care este înfățișată *aceiași judecată* (reducere la unitate) în felul de rezolvare citat de domnul Ciobanu și în felul expus de mine (clasic de altfel) sunt fundamental deosebite.

Precitez: judecata în cazul întâi ¹⁾ este abstractă în cel de al doilea concretă. În adevăr reducerea la unitate ²⁾ (judecata) folosită de domnul Ciobanu este abstractă fiindcă ea se face pe unități de sute.

Nu este oarecum greu să ne împăcăm cu ideea că *suta este unitate*? Dar copiii?

— În schimb ce se câștigă practic prin acest fel de rezolvare? Operația noastră finală de înmulțire cu 100 este înlocuită printr-o operație inițială de împărțire cu 100 (transformarea capitalului în „unități” de sute).

— Prin ce efort „băbesc” ³⁾ de gândire ar trebui ca un copil să despartă în unități de sute numărul 540.035 (de pildă) pe care îl punem noi în locul numărului ales de domnul Ciobanu în exemplul d-sale?

¹⁾ Cazul citat de domnul Ciobanu.

²⁾ Deși domnul Ciobanu zice că „nu folosește reducerea la unitate” și „judecata”. Aceasta este de altfel confuzia despre care am pomenit mai sus.

³⁾ Ca să folosim un termen al domnului Ciobanu.

Presupunând chiar că elevul s'a împăcat cu gândul că are 5.400,35 „de sute”, nu va mai putea — cu siguranță — să judece (să reducă la unitate). Va trebui să zică: dacă 5.400,35 „de sute” aduc în 7 ani 151.200 lei dobândă, o singură sută, în același timp, va aduce o dobândă de 5.400,35 ori mai mică. Abia scăpat (în cazul cel mai bun) de noțiunea abstractă de unități de sute, se va încâlci cu siguranță, în această nouă noțiune abstractă pentru mintea lui, de a micșora de un număr zecimal de ori ¹⁾. Și dacă operația nu decurge din judecată, frumusețea și puterea educativă a matematicii dispare.

— Pentru a sfârși cu aceste argumente, să ne întrebăm — și este firesc să ne întrebăm — de ce domnul Ciobanu nu a ales în exemplul expus un număr terminat cu cifre semnificative (ca să nu spunem număr zecimal, mai ales acum cu devalorizarea banilor)? Nu cumva domnul Ciobanu s'a ferit, restrângând astfel generalitatea problemei, numai pentru frumusețea pură — nu pedagogică — a soluției în cazul particular, adică — cu alte cuvinte — falsificând sensul adevărat și adânc al folosirii matematicilor: adâncirea gândirii și nu superficializarea ei?

Să revenim acum la argumentele autorului articolului în cauză, datorită cărora, din mai multe soluții, ale celor mai bune, d-sa hotărăște: „în nici un caz nu trebuie să preferăm soluțiunea a treia și a patra” ²⁾.

Vol discuta, repet, nu din spirit de polemică, ci pentru împelzire aceste argumente însemnându-le ³⁾ ca și d-sa cu primele 3 litere ale alfabetului:

a) Primul argument adus de domnul Ciobanu, pentru îndrăgirea folosirii primelor 2 feluri de rezolvare a problemei din pasajul citat, ar putea să cadă numai datorită faptului că d-sa argumentează pentru „un copil cu judecată bună”, adică și d-sa simte că pentru „reducere la sută” *trebuiește o judecată bună* și nu mijlocie cum recomandă didactica clasică. Dar, în afară de aceasta, în argumentul autorului stăruie aceeași confuzie despre care am mai pomenit. D-sa susține că elevul „cu judecată bună” preferă primele 2 feluri de rezolvare, care prin

¹⁾ Deși, desigur, împărțirea numerelor zecimale se învață din cl. III-a.

²⁾ Amintim concluzia noastră din partea I-a a articolului și anume înăbușirea logică și nedestructibilă a chipurilor în care se rezolvă problema găsute pe metoda „unică” a reducerii la unitate. Or fi probleme care dau posibilități de alegere în metodă, adică de alegere a unei rezolvări mai simple, mai practice sau mai apropiate de înțelegerea copiilor, dar în cazul de față unitatea metodei și a judecății nu permite o astfel de divizare prin soluții

³⁾ Vezi articolul citat.

urmă *cer judecata*, în dauna ultimelor 2 feluri care trebuiesc „rezolvate prin regula de trei”. Ca și cum regula de trei (reducere la unitate) nu ar fi una și aceeași „judecată” cu aceea pe care ar trebui s'o folosească în primele 2 cazuri, elevii „cu judecată bună.”!

Cereri d-sale, în decursul aceluiaș argument, de a-l arăta (noi cetitorii) *un fărăn cu 7 clase care să nu calculeze băbește*, mă feresc să-i răspund pe larg, rămânând cu amărăciunea că în 7 ani de școală, noi abea de transformăm copiii în „babe” ¹⁾

b) Abia ajungând la acest argument îmi pare rău că am mărturisit mai sus — de 2 ori — că nu voi să dau un caracter polemic acestui articol.

Și îmi pare rău, fiindcă autorul face o afirmație turburătoare și anume: *Ultimele 2 „soluții” — a înșirării raționamentului în forma regulii de 3 compuse și a formulei deduse din acest raționament — sunt ilogice.* Trebuie să mărturisesc că, pentru o clipă, aceste cuvinte au fost ecoul unei năruiri generale a matematicii, dar numai pentru o clipă, până m'am obișnuit cu potrivirea hazlie de noțiuni contrarii: „judecăți” „logice”.

Și sunt „ilogice” . . . pentru ce? Pentru că în ele (ultimele 2 feluri de rezolvare) folosim reducerea la unitate pe când în primele 2, *reducere la „sută”*.

Ca și cum această din urmă *reducere* nu este tot o *reducere la unitate*, dar o *reducere la o unitate abstractă*. Vedem deci că noțiunea de *unitate de sută* este așa de abstractă, încât și noi „oameni în vârstă și cu știință de carte” . . . ²⁾ *tot o mai încurcăm*, completăm noi un citat al domnului Ciobanu.

Și mai sunt „ilogice” fiindcă nu știm . . . „ce ne lădă” continuă domnul Ciobanu — când facem lucrările $D \times 100$ și $C \times T$. și fiindcă aceste luări „nu se întemeiază una pe alta”. Ba se întemeiază, domnule Ciobanu. Mai ales dacă nu uităm că prima lucrare: $(D \times 100)$ este numărătorul unei fracții

¹⁾ Așteptăm condeie îndrăznețe să deschidă această problemă grea și poate supărătoare. Suntem siguri însă că și ea va fi discutată de revista noastră

²⁾ Susținem mereu că în alcătuirea regulii de 3 compuse și deci și a formulei, folosim o *înlănțuire de judecăți*, care — după cum ne amintim din logică — formează un raționament. Noi bănuim dealtfel că domnul Ciobanu ar fi vrut să înțeleagă poate că ultimele două chipuri de rezolvare ale problemei sunt mai greu de apropiat minții elevilor. Dar tocmai acest fapt îl socotim noi, după cum reesă și din toată expunerea noastră, „ilogic”.

³⁾ Vezi articolul citat.

ordonare și a doua lucrare: $(C \times T)$ este numitorul, adică, aducând apă la moara orlmelor 2 „soluții” ale domnului Ciobanu, putem scrie:

$$P = \frac{D \times 100}{C \times T} = \frac{D}{\frac{C \times T}{100}} = \frac{D}{C : 100} \cdot T^3)$$

Adică tocmai aceeași succesiune naturală a lucrărilor despre care autorul zice că „decurg contrar” și despre care noi am adăuga — poate parafrazând și pe Caragiale —: „Decurg contrar, dar la fel”.

c) La acest argument, și anume că folosirea formulei dăunează judecata în favoarea memoriei, am răspuns mai sus, când am zis că este bine să alegem o cale de mijloc, adică să nu neglijăm nici judecata, dar nici memoria, deci folosind și formulele ¹⁾, după rezolvarea prin judecată a problemelor.

Iar faptului că domnul Ciobanu folosește formulele numai atâta vreme cât în clasă are copii care vor merge la școli secundare — noi îl vom răspunde completând un dicton celebru ²⁾ citat de d. sa: „Școala primară este anticamera biruinței totale a nemului”.

Nu trebuie deci să ne batem capul numai cu copiii care vor urma școli secundare, ci tot atâta — ba poate chiar mai vârtos — cu acei care vor deveni fruntașii satului și pentru care trebuie să punem tot sufletul și priceperea noastră, așa fel ca după 7 ani de școală să nu judece „bîbește”. Și cu atât mai mult, în acest scop, trebuie folosită matematica, care este cel mai nimerit mijloc de „aerisire” a minții.

Orizonturile problemelor, care se deschid aici, sunt largi și banului ajutat de revista „Apostolul” care începe să devină a noastră (a învățătorilor), le vom putea cuprinde cu mintea și experiența noastră a tuturor. Credem că noua orientare a „Apostolului”, va fi o învioreare pentru noi și că tot mai des și mai mult ne vom apuca, cu mîgălă, să descifrăm și să însemnăm menirea noastră — a învățătorilor —.

A. Grigoriu

¹⁾ Proprietățile fracțiilor ordonare și anume a modurilor cum se mărește sau se micșorează o fracție, sunt cunoscute

²⁾ Care bineînțeles, au fost pătrunse de copii ceea ce se poate face fără eforturi supraomenești, rezolvând mai multe reguli de 3 compusă și comparând rezultatele sub formă fracționară. Desigur această operație fiind o generalizare a problemelor, adică o chestiune de algebră, va cere un efort din partea dascălului

³⁾ Școala primară este „anticamera celei secundare”.

RĂSPLATĂ

B. Iordan a fost sărbătorit printr'un
banchet la care s'au ținut o mulțime
de discursuri.

Pentru opera ta mare
Cât Ceahlău'n cetine,
Ți s-a dat o masă scumpă
Și discursuri eftine.

COMPE NSATIE

Lui B. Iordan, cu prilejul banchetului.

Dela masa ta vestită
Drept să-ți spun, plecai flămând ;
Însă de-ți citesc vre-o carte,
Mă satur numai c'un rînd,

M. David Ghindăoani

VINO IN MIJLOCUL CODRULUI

Vino'n mijlocul codrului des,
Unde izvorul șoptește'n taină ;
Unde pădurea cuib ne-a ales
Și codru desbracă toamna haină.

Reazămă-ți capul de stîncă
Bătută — de vânturi și ploi
Ah !.. vino acuma cînd încă
Trăește iubirea'n noi.

Vino'n mijlocul codrului des
Unde glasul de buciurn răsună
Unde concertul păsărilor ne'nțeles,
Trezește pădurea străbună.

Ludmila Florea Gutuleanu

SFÂRȘIT DE VARĂ

Ca pe câmpurile arse boarea,
Adie peste cântece tristețe.
Tremură altfel de lumină pe fețe,
Mai cromatică-i prefutindeni culoarea.

Visul șoptește ca o frunză ;
Duiioase, duiioase, amintirile.
Încep să-și urzească funigiei firile,
Și nostalgia iar să ne pătrună.

Lângă freștiu la abătută
Învînse vrerile mi-adun ;
Vag, din acelaș corn, sun
Și după această vară pierdută...

Octav Sargețiu

SEARA DE DUMINECA

Linul ropotit de valuri,
Înfrăjit cu briza sării,
Freamătă frunza pe ramuri ;
Psalm duios al depărtării !

Pe cuprinsa luncii fihnă
Dorm a stelelor luciri,
Sub a codrilor odihnă,
Umbre vechi de amintiri.

Cânt doar apele în vaduri
Imn stăpânelor tăceri,
Murmurând sfios pe prunduri
Taina basmelor de ieri.

. . . . .

Numai tu bief călător,
În Dumineci înserate,
Urci poteca la isvor,
Pe sub crengile plecate.

INVĂȚĂTORII

În grădina lui Dumnezeu sunt oameni și oameni.

Pe unii îi întâlnești la toate răspântiile, ezitând a apuca o cale, la toate agapele sau banchetele organizate de prietenii subalterni, la toate tribunele cu vorbe efefine, umflate și demagogice, înșfășiți pretutindeni unde nu-l nevoie de ei și nu s'ar simți lipsa lor.

Sunt cumularzii tuturor câștigurilor și vânătorii de glorie de tarabă; sunt risipitorii de sfaturi, învățători și gânduri cari nu-s ale lor și în cari, șireți cum sunt, nici nu cred; râvnitori la tot ce nu merită, în fine, acel ce nu s'au putut fixa nicăieri într'un ogor propriu pe care să-l muncească și cari colindă pe-al altora, cu apucături obscure de tehnicieni vulgari, posesorii ai unor secrete de grabnică fericire și bogăție socială.

E drept că sunt mulți — această specie face parte din acea eflorescență vulgară care crește și are teren prielnic oriunde nu pătrunde plugul și sapa truditelui muncitor — din fericire însă, acești figuranți șomotoși și profani ai tuturor arenelor, se pot cunoaște ușor:

Ei n'au fețele brăzdate și nici acele bătătură de muncă.

Sunt însă și alții de oameni. În drumurile lor nu încurcă pe nimeni și nu se aud de la ei nici protestări de pseudo-victime, nici suspine și nici osanale.

Prin aceștia se hrănește și trăiește omenirea, ei smulg pământului rodul și descoperă tainele firei, ei conduc la un moment dat toate aspirațiile unui popor, ei sunt oamenii port-drapel, de pe toate câmpurile de luptă, ei sunt Proorocii cum le zice Vechiul Testament,

Eroii cum îi numește Căriile; ei sunt acei ce duc mai departe și o adaogă, moștenirea lumii.

Și aceștia nu pot cunoaște:

Au fruntea și fața brăzdată de cute adânci, iar palmele bătătorite de muncă.

Sunt modești, tăcuți, retrași, mulți chiar nebăgați în seamă, umili... mai cu seamă umili...

Printre aceștia sunt și învățătorii.

* . *

Sunt amintiri cari decâte ori te cuprind în tainicele lor fire, îți trezesc în suflet coarde ce

le credeai de multă vreme amuțite. Vibrarea lor te înundă cu lumină și imagini care îți se par din alte vremuri, mult depărtate. În fața lor rămâi cuprins de-o sfîcîtune nedestulată și muguri de ploasă aducere aminte încep a se lămuri.

Așa mi se întîmplă întotdeauna când amintirile mi-aduc înaintea un chip de care sunt legate multe din coardele sufletului meu.

E chipul Domnului Învățător.

El văd aievea și pretutindeni.

În haina sa neagră, ponosită dar curată, l-am întîlnit în toate satele Țării, mergînd măsurat pe ulița satului, veselie îngădurat, veselie cu același suras — surâsul bun și blînd al învățătorului — dînd binețe gospodărilor, agraînd copii oamenii și oprindu-se ici colo pentru o vorbă, un sfat, o mîngăiere sau un necaz.

Învățătorii sunt atât de identici, la recunoști pretutindeni și în Necaz văd pe „Domnu”.

Din mîna lui, din sufletul lui, din puterea și din darurile sale, au ieșit atîta domni mari: ingineri, doctori, profesori, ofițeri etc... el a rămas însă același, blînd, bun, cuvîncios, cu fața trasă de necazuri și griji, cu același haină modestă, cu același întîrziere sfioasă în fața librărilor de la oraș, din ale căror vitrine îi surâd cărți multe și frumoase, dar a căror scumpețe n-o poate îngădui punga lui atît de modestă și atît de împărțită.

Umil între umili, modest între

modesti, prin mîinile lui trec moștenirile generațiilor apuse și el le împărtășește nenerațiilor care vin; prin mîinile lui slăbite se ridică puternicii zilei, prin suflul lui grăește suflul Neamului și prin graiul lui a vorbit întotdeauna și de atîtea ori Patria.

Căci n'a fost gând, n'a fost faptă nobilă și n'a fost muncă și chemare marea la care el să nu fi pus umărul și sufletul său.

Cea dintîi mîngăiere pe capul de copil neștiutor, el ne-a dat-o, după mama și tata, cea dintîi laudă, tot de la el. Cele dintîi buchi, cele dintîi cîntece, înfîrșări de temele ale sufletului, de Domnu au fost zidite.

Munca lui, jefa lui, străduințele lui, neprecupețit și le-a pus în slujba tuturor.

Faptele și lupta lui sunt mărțurisirea luminoasă a credințelor în care a trăit și a crezut.

* * *

Dar așa a fost de când e lumea și așa va rămîne...

Pui își părăsesc mamele, copii își părăsesc părinții, oamenii își uită învățătorii lor.

Așa, arare, se mai găsește cineva, care din când în când să-și amintească de acești nobili anonimi. E atît de estîm să-l faci „sarea pămîntului” „apostol” etc... și el sunt atît de pușla pretentioși... cînd o viață întreagă propovăduiești iubirea, dreptatea, cinstea, modestia și celelalte virtuți, e firesc să nu lubești deșertăciunile.

Ea este pentru alții... pentru sgomotoși și profani.

Tu învățătorule, care ai trecut peste toată gama amărăciunilor și-a umilințelor, ești bucuros să te poți retrage în lumea ta, după mulți ani de muncă și îmbătrânit înainte de vreme ești fericit să fii măcar lăsat în pace.

E drept că așa câteodată, te mai gândești la toate visurile tinerești tale, la tot nolanul de gânduri mari ce altă dată făceau să-ți svâcnească tâmpile și la tot calvarul muceniciei tale de apostol și zămbești dureros...

Viața este o luptă grea, dar mai cu seamă pentru tine care nu ți-ai aparținut niciodată.

Te găsești atunci părăsit și uitat și dacă moartea te cercetează în aceste momente, ești fericit să te topești în eternitate, odată cu munca ta anonimă.

Și plecarea ta e întotdeauna discretă și tristă... așa de tristă

„ca un cântec de departe, într'un amurg de toamnă”.

„Lumea a arătat întotdeauna puțină bunăvoință învățătorilor ei: foamea și goliciunea, primejdii și injuriile, pușcăriile, crucea, paharul cu otravă, au fost răsplata pe care au oferit-o înțelepciunii, primirea bună cu care au întâmpinat pe cel ce veniseră să o lumineze și să o purifice.

Homer și Socrates și Apostolii creștini în de vremurile vechi, dar martirologia lumii nu se sfârșește cu aceștia.

Roger Bacon și Galilei lănceziau în închisori, Tasso se tângue într-o celulă de balamuc, Camoens moura cursind pe străzile Lisabonei”.

Așa au părăsit oamenii, așa au primit pe Profeții lor, nu numai în ludela, ci pretutindeni unde au fost oameni.

Eugeniu N. Macovei

Întreținerea materială a Școalelor primare

Un nou an școlar a început. Porțile tuturor școlilor s'au deschis și copiii neamului se găsesc în bănci și ascultă glasul apostolilor. Se pune întrebarea dela început, dacă localurile, băncile și tablele — ogrăzile și atenansele, sobele și ogegele, ferestrele și ușile, pereții și tavanele,

podelele și pragurile sunt reparate, dacă lemnele se găsesc în ograda școlii și dacă un servitor cât de slab — bătrân sau copil — este la dispoziția localului; dacă o fântână este pregătită pentru apa necesară și dacă se găsește un vas de apă și ulcelele trebuitoare pentru băut etc.

Și răspunsul l-am putea da: localurile școlilor primare sunt anemic întreținute.

Nu starea grea de războiu contribuie la aceasta,

O boală mai veche stăruie la insuficiența gospodăriei a școlilor primare. Privind problema, în general, se pare că localurile în învățământul superior și ale celui secundar și special sunt extrem de bine întreținute și adeseaori se scaldă într'un lux de nedescris, pe când cele ale școlilor primare se sbat în nevol. Țin să dau un exemplu: Școlile din comuna Războeni — Jud. Neamț. „Aici avem opt școli de întreținut dintre care 5 cu localuri închiriate pentru care se pretinde peste 25.000 lei. Subvenția comunei e numai 30.000 lei. În anul din urmă, baza veniturilor comitetului școlar o forma arenda terenurilor școlare și banii proprii a învățătorilor directori cari cheltuiau sume mari pentru a complecta suma reclamată de bunul mers al învățământului” (Scrisoarea unui coleg).

Și exemple de acestea ași mai putea cita. În lunga experiență ce am făcut ca organ de control în jud. Neamț și în călătoriile ce am făcut, am avut dese ocazii să mă întorc acasă, în lernele friguroase, nu înghețat de frig pe drum; ci înghețat și înfrigurat — în salele de clase ale localurilor școlilor din: Tolci, Lunca, Oglinzi și altele. Nu m'am gândit, însă, niciodată la starea mea ci a copiilor,

cărora le înghlăță sângele stând în băncile lungi, model vechiu care scârțâie, ordecâteori faci o mică mișcare iar caletul, călmara și cartea cad jos din bancă și de pe ea. În majoritatea cazurilor, satele noastre posedă localuri de școli bune, mobilier și material didactic suficient; dar lipsesc, cu totul, mijloacele de întreținere. Și să lovim problema în plin.

Întreținerea școlilor primare este dată în sama comitetelor școlare; măsură care este o formulă legală de multeori căzută în desuetudine. Sarcina cade în spînarea a două persoane: directorul școlii și primarul. Cum, în anumite cazuri, primarul înțelege mai puțin neville școlii decât altele ale comunei, se vede dela sine că greutatea întreținerii localului și a averii școlii — cade toată, greu, în spatele directorului școlii, care întreține școala — cum poate și adeseori cu punga sa.

De câte ori am inspectat școlile din comunele Petricani și General Averescu, niciodată n'am găsit în ograda lor lemne uscate; ci, trunchiuri de copaci verzi, ciotoroși, într'o ogradă desgrădită și cu sobe greu de încălzit. Localurile școlilor din Corni și Farcașa au ars din cauza sobelor.

Nu se primejduiește ore sănătatea copiilor în asemenea situații? Nu racește omul atunci când circulă, oricât de frig ar fi, ci atunci când stă pe loc, într'o odaie rău încălzită, fără

uși, ferestre și sobe bune. Nu am să adâncesc chestia.

Este prea cunoscută. Socot, însă vremea prețioasă pentru o schimbare. Nevoile sunt nevoi. Au fost de când e lumea și vor fi câtvafi lumea. Școala de temelie a neamului trebuie mai atent privită. În slujba ei trebuie mobilizate mai multe mijloace de întreținere. Decretul Lege al comitetelor școlare trebuie modificat. Școala trebuie dată în mână învățătorilor. Comitetul școlar să fie compus din învățătorii școalei, sub președinția directorului. Unul din învățători va fi casier și altul secretar — toți degrevați de alte activități. O sumă de venituri vor fi puse la dispoziția acestui comitet — între care și un timbru al culturii naționale populare — sau un impozit pe venit, special pentru școală.

Toate vor fi suportate fără murmur fiind în joc floarea Românel, tineretul școlar.

Comitetul școlar județean să fie pus sub președinția inspectoratului școlar șef de județ care se va ocupa numai cu întreținerea locurilor. Al doilea Inspector școlar se va ocupa cu învățământul. Inspectorul școlar însărcinat cu întreținerea școlilor primare va avea puterea ca și administratorul financiar să sechestreze și să încaseze, pe loc, toate veniturile școlilor — oriunde s'ar găsi ele și să le dele — în același zi, la inspecție — școlii găsiți în nevoie.

Ce putere are Inspectorul școlar: să încheie procese ver-

bale în care să constate că a găsit localul negrijit și frig în clasă. Dar care sunt mijloacele de îndreptare? Nici unul!

Comitetul școlar orășenească trebuie compus din învățători — sub președinția Inspectorului școlar sau a delegatului său, cu casier, cantabil și secretar — toți recrutați din învățătorii dela oraș, care nu vor mai funcționa la catedră; ei se vor ocupa exclusiv de întreținerea școlilor. Casa școlilor și a Culturii Poporului cât și Ministerul Culturii Naționale intervin cu ajutoare — unde pot, dar nu le putem cere altă decât să înmulțască și să îmbunătățească mijloacele de întreținere a localurilor, făcând ca, aceste mijloace, să fie rapid puse la îndemâna școalelor. Nu văd o greutate, ci un solu de a ne complăce în nevole.

Să scuturăm berbecele și lână de aur se va arăta pe ei.

Venitul tuturor pământurilor școlare — bineînțeles nu acelea ce se cuvin directorului școlii sau membrilor corpului didactic — să se întrebunțeze numai la întreținerea localurilor. Art. 41 din lege spune: „*Venitul grădinii și lotului școlar se varsă la comitetul școlar*“.

Cantlinele școlare vor fi întreținute din alte venituri ce vor fi puse la dispoziția Consiliului de Patronaj.

Suprimarea contribuțiilor benevoile constituie o greșală. De ce doctorii au voie să ceară pentru spitale și pentru ei orice

lei de contribuțional și de ce învățătorii pentru școală, nu?

Pentruce preoții pot strânge oricum și orice pentru biserică și pentru ei și pentru învățătorii nu au voie să strângă pentru școală?

Nu cerem suprimarea gratulății învățământului; ci lărgirea acestel gratuități prin crearea de venituri școlilor ce au nevoie de a-și întreține și sporizirea; iar copiii nevoiei vor fi ajutați. Art. 34 din lege spune „Copiii săraci și merituosi pot primi gratuit cărțile de școală după posibilitățile bugetare”.

Prefecturile și Primăriile să fie obligate a deschide mai larg punga la nevoile școlii și ajutorul dat să fie pentru fiecare conducător un titlu de glorie națională.

Formele de mănuire a fondurilor comitetelor școlare să fie simplificate: Un registru chitanțier, un registru de bonuri de plată și borderourile de cheltuieli aprobate lunar de Comitetul școlar și verificate de Inspectorii și subinspectorii școlari.

Adunările generale, bugetele și conturile de gestiune anuală — trebuie suprimate. Se menține suma încasată și chețuită anual, verificată la fața locului și înscrisă în raportul general de alăturat de an. Anul școlar va corespunde cu anul financiar: 1 Septembrie — 31 August.

Se va mai ține un registru de ședințe ale comitetului școlar, care va hotărî nevoile de întreținere — bănești — pe săptămână,

lună și ani și pe cazuri speciale.

Devizele și recepțiile organelor tehnice vor dispărea fiindcă și așa ele se obțin foarte greu. Comitetul școlar local va face singur devizele și recepția lucrărilor care va fi aprobată de Inspectorul sau subinspectorul școlar. În Școala Normală se va introduce învățământul tehnic și al gospodăriei școlilor primare, astfel ca fiecare învățător să știe face: planul, devizul, bugetul, contul de gestiune și procesul verbal de recepție cu situația lucrărilor executate. Câte locațiuni de școală rămân nefăcute și nereparate radical din pricina acestor greoaie forme de ani învechite și mi se pare împorțate.

În localitățile unde școala este cu un singur post, comitetul școlar se va compune din învățător, preot și primar sau delegatul său sub președinția învățătorului. Fiecare școală va avea Comitetul său școlar — la sate, ca și la orașe.

Inspectorii școlari de județ și subinspectorii școlari de plasă, verifică gestiunea comitetelor școlare care rămâne definitivă și dă descărcare gestionarilor.

Bugetele și socotelile de constituire și întreținere a școlilor nu se centralizează pe județe. Ele rămân la școală și se controlează pe loc, dându-se aprobarea de Inspectorul sau subinspectorul școlar, nu din birou ci pe loc la școală. Învățătorii vor fi scutiți de drumuri prin capitala județului și depărtări

pentru că au clase și copii de educat și instruit și atunci când pleacă de la școală rămân copiii de isbeliște.

Forme puține și venituri mai mari vor da altă gospodărie școlilor primare. Să le încercăm.

Deschidem largi coloanele acestor reviste pentru oricine vrea să facă propuneri în legătură cu întreținerea materialelor școlilor primare. Le așteptăm.

Întreținerea în bună stare a localităților și a întregii averi școlare precum și sporirea ei întărită cu asistența socială a elevilor, constituie problema principală a educației tineretului școlar.

Puterea exemplului în educație — Vechiu principiu pedagogic — va fi înfăptuită atunci când elevul va putea și va face la școală ceea ce trebuie, în urmă, să facă acasă la el. Sporirea cunoștințelor trece în acest caz pe planul al doilea. E mai bine „Un animal sănătos decât un filosof ofticos“. Educație și apoi cultură și nu invers.

Noi am fi mulțumiți să se aplice întocmai art. 59 din lege care are următorul cuprins:

„Reparația și întreținerea localităților de școală și a locuinței directorilor cad tot în sarcina comunelor care dau comitetelor școlare sumele necesare în acest scop“.

„Atunci când comunele nu înscriu aceste sume în bugetul lor, ele se înscriu din oficiu de Ministerul de Interne, la cererea Ministerului Culturii Naționale.

Prin lucrări de întreținere se înțeleg: diverse reparații atât la școală, cât și la locuința directorului, mobilier școlar, material didactic, cărți pentru bibliotecă, luminat și încălzit, atât pentru școală cât și pentru locuința directorului, plata oamenilor de serviciu, registre primare și rechizite pentru cancelarie și ajutorarea copiilor săraci“.

Domnul Ioan Petrovici, Ministrul Culturii Naționale, inspectând Jud. Neamț în ziua de 20 Septembrie 1943, a spus:

„Din raportul făcut de domnul prefect am constatat că mai în suferință în acest județ sunt edificiile ce depind de departamentul meu: școlile, ce sub raportul localităților nu sunt înfloritoare. Pe lângă toate celelalte lipsuri și greutăți bugetare mai e o cauză care va face și în viitor ca școlile primare să se găsească în situație precară. Limpezirea acestei probleme încă nu poate veni, pentru că nu se știe în sarcina cui cad școlile primare. Acum școlile primare cad în sarcina Ministerului de Interne însă este o veche tradiție ca și Ministerul Culturii Naționale să le dea ajutoare, deoarece principial depind de acest departament, iar Ministerul de Interne mai are și alte instituții ce depind de resortul administrației sale și astfel s'a întâmplat cu școlile primare, celace se întâmplă totdeauna, când sunt doi stăpâni: fiecare se lasă în seama celuilalt.

Era cât pe ce să revină în sarcina Ministrului Culturii Naționale, însă — în ultimul moment — școlile primare au rămas tot în sarcina Ministerului de Interne. Sper că în viitor să cadă iarăși în seama M. C. N. când existând un singur om cu răspunderea nu se va mai bizui unul pe celălalt”.

D. A. Gheorghiță

Un nou titlu de glorie învățat-rească: creatori de cultură. Sărbătorirea scriitorului B. Iordan.

Prezent și activ în toate domeniile de activitate națională, învățătorul român și-a câștigat un titlu de glorie, prin contribuția sa la patrimoniul culturii noastre.

În literatură — mai ales în cea pentru copii și popor — în pictură, în sculptură, în arta dramatică, în muzică și în diferite domenii de știință, învățătorul și-a dat și-și dă contribuția sa, investită cu atributele care-l caracterizează vîrsta: cinstită, curată, românească și serioasă.

Gruparea învățătorilor scriitori, organizată în cadrul Asociației generale, sub președenția colegului Mircea Ispir, secretarul general al Asociației Învățători-

lor, face un mare serviciu adevărat numai corpului învățătoresc, dar întregului neam, atrăgându-l luarea aminte asupra acestor neasemuit de curate creații literare. Învățătorul, care este vîrstar al neamului curat, trăiește lângă sufletul nelătinat al poporului, îl înțelege, îl iubește, se contopește în el. Din această opera lui poartă pecetea autenticității neperversitate și a idealismului. Cât de adânc grăiește motul — acest imens rezervor de suflet național — în poezia învățătorului V. Copilu-Cheatră și cât de tumultuos gâlgăie simțirea românească în versurile lui I. D. Pietrari.

Ce miros de brazdă, subită și prețuită sincer, se răsfîrge din poezia lui B. Frunte, învățător la Siliștea în jud. Neamț!

Cine n'a auzit și n'a citit cu emoție pe Ion Adam, Ion Cloșcărlan, G. Tutoveanu și alții, pentru a ne apropia de fenomenul I. Creangă fost toată viața învățător? Dacă învățătorul, o viața și apostolatul său, a inspirat creații literare neperitabile („Dascălita” de Octavian Goga, „Domnu Busuloc” de Mihail Sadoveanu ș. a.), apoi nu-l mai puțin adevărat că sufletul lui idealist s'a inspirat el însuși, dela cele mai curate izvoare

ale neamului, dând opere, care au ocupat loc, printre cele de frunte, în cultura noastră.

La aceasta frumoasă bogăție de suflet, pe care învățătorimea o dăruiește neamului fără întreprindere așa cum și-a vărsat cu eroism sângele pentru apărarea patriei, adăugăm o nouă bucurie: învățătorul scriitor B. Iordan a fost sărbătorit în București, la Ateneul Român, la împinerea a 10 ani dela apariția primului său roman: *Normaliștii*. Scriitor consacrat — este membru al Societății Scriitorilor Rămâni — deși tânăr—n'are încă 40 ani— a scris până acum 10 opere,

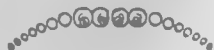
care au ajuns în masele largi ale cetăților.

Subiectele cărților d-lui Iordan sunt variate, însă în toate este prezent, până la evidență, sufletul învățătorului.

Aspecte din viața de normalist, de învățător, romane sociale și până la „Decebal“ (ultima carte) toate au o strânsă contingență cu permanențele noastre spirituale, din care neamul își trage forțele, pentru afirmarea drepturilor sale.

În plină ascensiune, d-l Iordan este departe de a ne fi dat tot ce bogăția lui de suflet și talent ne poate da.

A.

Al. Lascarov Moldovanu: „Sus Inimile” și „Vieța Sfântului Ioan cel Nou”. D-l Lascarov-Moldovanu este unul din cele mai cunoscute și mai iubite nume în pătura noastră unită și mai ales în lumea celor ce ostenesec pe ogorul intelenței al culturii populare. Această dragoste și adâncă prețuire și-a câștigat-o prin activitatea-l de scriitor și prin aceea de răscolitor al sufletelor și neîntrecut ziditor spiritual. Inzestrat de Dumnezeu cu un suflet larg și generos și cu un verb cald și plin de o nespusă dulceață, răscolește și zidește spiritualmente de ani de zile, cutreierând țara în lung și în lat, ca inspector general în Fundația Culturală „Regele Mihai I” ori pe undele nevăzute ale văzduhului, dela postul de radio, în cadrul orei statului.

Ca scriitor, d-l Lascarov-Moldovanu urmează aceeași cale de lumină. Scrierile sale au aceeași dulceață ca și vorbirile, căci și unele și altele pornesc din același izvor: învățătura creștină. Căci aceasta este nota caracteristică și fundamentală a scriitorului și omului Lascarov-Moldovanu: creștinismul adevărat și profund. Prin aceasta, d-sa ocupă o poziție aproape

singulară în lumea literelor noastre, pe care și-o menține cu perseverență discretă și modestă, nelăsându-se ademeni de obșnutil „tam-tam,” al fannei noastre literare.

Cele două volume amintite mai sus au aceleași calități și îndeplinesc aceeași înaltă operă de zidire sufletească, atât de necesară oricând, dar mai ales în ziua de astăzi. În volumul „Sus Inimile” sunt adunate un mănunchiu din cuvântările rostite la radio. Dela un cupăt la altul este străbătut de florul profund al unei convingeri adânci. Simți îndată că acolo vorbește însăși inima omului, întreaga lui ființă, nu numai buzele, cum e obiceiul la mulți cuvântători, cari vorbesc numai așa, ca să se atle și ei în treabă. Din toate iradiază o dragoste fără margini pentru viteaza noastră armată, o constată limpede a dreptății cauzei pentru care luptăm și increderea nesdruncinată în biruință. Prin aceasta d-sa a pus la îndemâna învățătorilor, preoților și tuturor celor ce lucrează pe ogorul culturii la sate, o armă puternică și minunat de eficace, împotriva acțiunii de propagandă a vrăjmașilor. Nu rămâne

altceva, decât să fie întrebuintată de cei ce au datorita de a lupta împotriva acțiunii de dezagregare morală, pe care o încearcă vrșjmașul.

"Vieața Sfântului Ioan cel Nou", după cum însuși titlul arată, tratează cu adâncă evlavie creștină, vieața sfântului născut pe țărmurile îndepărtate ale mării Negre, spre Asia Mică, spre a primi cununa de martir pe țărmurile românești ale aceleiași mări, la Cetatea-Albă.

Întregul volum e un adevărat imn al virtuților creștine, fiind prin aceasta o mizunată unealtă de educație și zidire sufletească. Nu poate fi un mai fericit mijloc de educație, decât acela al exemplului vieții oamenilor iluștri. Vieața multor oameni a fost determinată de o anumită zarte citită în adolescență, atunci când încep a se preciza drumurile vieții sufletești. Dorința de cuceriri și fapte mărețe a lui Alexandru Macedon a fost trezită, după propria-l mărturisire, de lectura cărții lui Plutarch: *"Vieața oamenilor iluștri"*. D-l Lascarov-Moldovanu, prin volumele sale anterioare de vieți ale sfinților, cât și prin această *"Vieață a Sf. Ioan cel Nou"*, pune la îndemâna tineretului adevărate comori, din a căror cercetare, e imposibil ca cineva să nu rămână cu o cât de mică urmă în suflet. Totul este ca aceste cărți să ajungă în mâna tineretului, și să fie citite.

Asupra acestui punct (citirea de către tineret a acestor cărți)

aș avea o obiecție de făcut. D-l Lascarov-Moldovanu întrebuintează în aceste cărți un stil de vechi cazanii și bucoavne, un stil bisericesc ca să zic așa, care, desigur are un farmec deosebit și pornește din convingerea curată și adâncă a unui suflet evlavios. Tineretul nostru însă, crescut în școlile noastre acreștine și sub influența unui mediu asemănător, cum va putea el oare să găsească un asemenea stil? Nimic din zestrea lui morală și intelectuală nu-l poate apropia, nici un element apercceptiv nu-l va ajuta. Și atunci, desigur că va arunca aceste neprețuite comori, cari sunt cărțile d-sale.

"Astfel de cărți sunt scrise (spune cu multă dreptate) Giovanl Papinl despre cărțile în genul celor scrise de d-l Moldovanu) pentru cei care cred în Christos, adică pentru acei cari, într'un anumit înțeles, ar putea să se lipsească de ele. Dar laicii, indiferenții, profanii, artiștii, cei cari sunt obișnuți cu măreția celor vechi și cu nouitatea celor moderni, nu cercetează aceste volume, ori le părăsesc îndată ce le-au găsit. Ori tocmai aceștia sunt cititorii cari ar trebui cucerii, căci tocmai ei sunt cei perduți pentru Christos".

Având în vedere scopul suprem, acela de a putea atrage tineretul spre lectura acestor neprețuite cărți, cred că ar fi bine ca d-l Lascarov-Moldovanu să-și revizuiască acest stil, care,

„ești e atât de plin de farmec și de grăitor pentru adevărații creștini, nu spune nimic și e respingător pentru „laici“, pentru „profani“, pentru intelectuali într-un singur cuvânt.

Prin aceasta n'ar abdica dela convingerea sa de bun creștin, căci însuși Sf. Apostol Pavel spune: Cu iudeii am fost ca un iudeu, ca să-l câștig pe iudei. Cu cei fără lege, m'am făcut ca unul fără lege, ca să-l câștig pe cei ce nu au legea. Cu cei slabi m'am făcut slab, ca și pe cei slabi să-l câștig. Ci toate le fac pentru evanghelie. (Corinteni Cap. 9 v. 20-23).

Mihai Constantinescu: „*Mormântul Urișilor*“ (Editura „Cartea Moldovei“; Văzând în vitrină acest nou volum al d-lui Constantinescu, mi-am amintit imediat de poanta epigramel cu care d-l A. C. Cuza întâmplase un alt volum al *d-sale*, care se numea „Gânduri barbare“: „*Is barbare, dar nu-s gânduri*“, decreta caustic maestrul epigramel românești. Din această pricină părerea mea despre noul volum al d-lui Constantinescu era deja formată, fără să fi citit măcar un rând și exprimată în cuvinte, după maniera d-lui A. C. Cuza, suna astfel:

„Numele ce i l-ai dat,
Nu-l deloc adevărat
Căci, ce mai la deal la vale,
E mormântul dumitale“

Curiozitatea m'a împins totuși să deschid cartea, să văd în ce măsură era adevărată răutăcioasa părere. Și, odată ajuns aici, la deschiderea cărții, nu m'am mai putut opri decât la ultima filă, ceea ce este desigur, și un merit al d-lui Constantinescu, nu numai al meu.

D-l M. Constantinescu reunește între copertile acestui volum un număr de șapte nuvele, deosebite ca nume, cadru și acțiune, dar comune ca izvor de inspirație. În adevăr toate nuvelele din acest volum au ca temă deosebitele aspecte ale psihologiei patologice. Prin aceasta d-l Constantinescu și-a luat asupra-și cel mai întelenit ogor din câmpul nuvelor psihologice. E o sarcină grea aceasta, extrem de grea, deoarece, în acest domeniu orice pas înainte, înseamnă un pas pe pliscurl ascuțite și margini de prăpăstii adânci, cari pot cu ușurință să prăbușască pe îndrăznețul explorator.

În marșul acesta fantastic peste genunile sufletului omenesc, d-l Constantinescu nu s'a prăbușit, dar nici tocmai pe pliscurl nu s'a menținut. Dela un capăt la altul al volumului, în aproape toate nuvelele persistă o atmosferă de artificialitate, de lucru „tras de păr“, cum spune atât de plastic poporul. Aceasta se datorește faptul că angrenajul cauză-efect funcționează defectuos, că efectele sunt disproporționate față de cauzele cari le produc.

Dar să exemplificăm.

Iată de pildă prima novelă, „Mormântul Urleșilor“. Eroul principal Condrea e un tip „desit de pe șine“, Aleargă în patru labe și paște iarba cu dinții. Cauza e faptul că a întâlnit odată la Chelle Biczulul o fată sălbatecă și șuie de care a'a îndrăgostit și cu care a împărțit dragostea, dar care s'a prăbușit apoi în prăpastie. Oricât ar fi ținut la această fată sălbatecă, totuși acest fapt nu e suficient să justifice nebunia. O simte și autorul și atunci, la sfârșitul novelei, îl dăruiește o criză de epilepsie. Numai că aceasta în loc să dregă, mai rău strică, deoarece în modul acesta criza în loc să apară ca o cauză, dă impresia de efect. Dar mai sunt și alte momente nemotivate în această novelă. De pildă îndrăgostirea Ellei de Condrea. Nimic nu justifică acest fapt. Condrea n'a săvârșit nici un act de bărbăție. Nu s'a putut ținea de dânsa în cursele ei fantastice pe colțurile stâncilor, proba la care își supunea Ella adoratorii. A fost tot atât de bleg ca toți ceilalți, cari își aflaseră moartea prin fundul prăpastiilor. Și totuși, într-o bună zi îl cade în brațe. Se vede că s'o fi gândit să intre și ea în rândul lumii, căci alt motiv nu se întrezărește. Tot atât de nepotrivit este și numele muntei Tohard, care după anecdota posesită de d-sa ar veni dela nemțescul „zu hart“. Dacă ar fi așa atunci ar însemna că Românii n'au apărut în Carpați decât

după ce un împărat dela Viena a trimis aici, la Chelle Biczulul, un savant care să studieze dacă piatra acelor stânci poate fi cloplită!

A doua novelă — „Smaranda lui Ștefan“ — începe prin îndrăgostirea unei fete de 14 ani — Smaranda — de un ofțicos — Ștefan — în răstimpul unei pene de cauciuc întâmplată unui autobuz ce trecea printr'un sat de munte. Oricât am trăi în secolul vitezei și oricât ne-ar fi obișnuit o anumită literatură cu îndrăgostirile „à coup de foudre“, totuși ni se pare cu totul absurd acest fapt. D-l Constantinescu, care își pedepsește cu nebunia pe aproape toți eroii d-sale, de data aceasta e indulgent și-l legă pe d-l Ștefan să ducă o existență de pensionar veteran al sanatoriilor de tuberculoză, deși a pricinuit moartea Smarandei. Eu l-aș fi omorât imediat ce afla de moartea Smarandei. Depresiunea morală, adăugită celei fizice provocată de boală, mi-ar fi ușurat mult sarcina de călău și mi-ar fi prilejuit câteva pagini mișcătoare cu acest prilej.

Pentru arhitectura bucații se simte tare mult lipsa unui contur social al Smarandei. Smaranda — ca de altfel mulți din eroii d-lui Constantinescu — nu e integrată unui mediu social. E o abstracțiune, un hibrid social ceeace dă impresie acută și neplăcută de artificialitate.

Indrăgostirea Almei de Sandu — în bucata „Minunea Sfântului Andrei“ e, desigur, firească, cu

toată diferența de rang social (Alma e fata de moșier, iar Sandu un flăcău de țară, frumos și cântăret) Ceeace este nefiresc e faptul că Sandu nu pleacă la Hermeriu, după Alma îndată ce îi trimite vorba că se află acolo și așteaptă o lună și mai bine spre a pleca pe un vișcol cumplit, în noaptea sfântului Andrei. Nici o justificare. Amăn doar de a da prilej autorului să ne povestească ceva erorii în legătură cu strigoli, ceeace a crezut d-aa că va adăuga povestirii o notă de fantastic și o va face mai palpitantă. A rămas doar o credință, căci în fața fantasticului din nuvela d-sale, nu simți nimic din emoțiile ce îți le procură o lectură din Hoffman, Dickens, sau Mircea Eliade.

În „Trenul 42” nebuna eroinei este destul de justificată prin antecedentele ereditare, fiind fiica unui betiv inveterat Ceeace e nefiresc nici e vocabularul nebunii. Nu poate vorbi astfel fata unui receptor betiv, chiar nebună fiind, când nu putem deduce de nicăieri că ar avea o brumă de cultură. Se vede însă că d-l Constantinescu nu cunoaște maxima populară care spune așa de frumos: „Ori te poartă cum îți-l vorbe, ori vorbește cum îți-l portul” Din păcate, ca și Smaranda, toți eroii acestor nuvele sunt lipsiți de identitatea socială, despre care vorbeam mai înainte și din această pricină ai impresia că atât eroii

cât și acțiunea, au cam fost „trași de păr”.

Nici „Mica Evdochia”, una din cele mai frumoase nuvele ale volumului, nu e scutită de situații artificiale, nefirești. Simplul fapt al gustării din pomul oprit la vârsta de 14 ani nu justifică crizele senzuale și mai ales pe cele sufletești ale Eusebiu. E prea frumoasă retragerea ei la mănăstire ca să poată fi adevărată. Ne-am fi așteptat mai curând să o găsim într'un bordel, ori soție într'o așa zisă „familie modernă”, care tot cam același lucru este.

Tot atât de nefirească e și retragerea lui Eusebiu la țară și transformarea lui într'un țăran, numai spre a putea sta în preajma schitului în care descoperise pe Elena, sub haina măicuței Evdochie. Mă întreb care din milioanele noastre de tineri sănătoși și-ar adobi viața numai pentru faptul de a fi gustat primul din farmecele truștii ale unei fetițe de 14 ani? Și așa mai avea o oblecție de făcut. Aceasta în legătură cu stilul. Are în această nuvelă d-l Constantinescu o figură de stil, care impresionează tare neplăcut, constituind o adevărată profanare. Iată cum răspunde Elena lui Eusebiu, când acesta îi reproșează destrăbălarea... „Și apoi iubirea e o taină care se cere săvârșită de mai mulți preoți; asta pentru măreția ei. Ai văzut altar cu un singur slujitor și crâșmă cu un singur băutor? Naivule, află că de

mult timp nu mai ești nici singurul preot, nici singurul băutor "... Altarul comparat cu o cârciumă și cu trupul unei femei scufundat în moedra celor mai joșnice patimi! Ar fi mers această comparație pe vremea când Venera își avea templele și preoții ei, dar astăzi constituie un sacrilegiu, care e cu atât mai mare cu cât vine din partea unui scriitor creștin, nu din partea unui filu al Israelului, când iarăși ar avea o explicație.

Rugăm pe d-l Constantinescu ca la prima editie ce va urma (căci noi avem credința că vor urma mai multe) să scoată această nefericită comparație, să o lase numai pe aceea cu cârciuma.

„Budea Ion Damian” tratează drama deșărădărilor și a neștatății. Deși angrenajul cauză-efect e și aici puțin forțat, totuși această năvelă e cea mai bună din punct de vedere al arhitecturii literare. Iar în ceea ce privește stilul și sentimentul naturii, e o adevărată perlă. Nu-mi amintesc să fi citit cândva o evocare mai caldă și mai vibrantă a vîetii simple, a adevăratelor vîetii, care e aceea trăită în mijlocul naturii, deși sunt destul de autori care au pledat întoarcerea la natură.

Tot atât de bună este „O noapte fără somn”, în care e admirabil analizată psihologia geloziei masculine și, dacă n'ar fi pe ici pe colo câte una din obișnuitele sale exagerări, ar fi o capo d'operă a genului, superioară „Omului din vis” al

lui Cezar Petrescu. Sunt sigur că dacă eroul principal n'ar avea nefericitul nume de Rauchwergher, ar rămâne în literatura românească tipul clasic al delosului, un fel de O'helo autohton, născut aici în România.

Ajunși la sfârșitul volumului ne revine datoria unui rezumat sintetic și a concluziunilor.

1. Defectul mare al d-lui Constantinescu este, ca să zicem așa, de natură arhitecturală. Nu are încă dexteritatea unei construcții globale, deși reușește să ne dea foarte bune tipuri individuale. Aceasta pentru că n'are încă simțul proporțiilor și ceea ce numim angrenajul cauză-efect.

2. Are frumoase și promițătoare calități, dintre care notăm:

a) O narațiune vie și atrăgătoare b) O descriere aproape picturală a naturii și a elementelor ei. c) Un sentiment al naturii, profund, emoționant... În concluzie prevăd d-lui Constantinescu o frumoasă carieră scriitoricească, dacă va munci să și sporească talentul pe care i l-a dăruit Dumnezeu. Cu această nădejde încheiem astfel:

„Numele ce i l-ai dat,
Nu-l deloc adevărat;
Nu-l un mormânt ucligaș,
Ci-l leagăn de urlaș”...

M. David-Ghindăoani.

Voința Școalei, revista de cultură și pedagogie a învățătorilor din provincia Bucovina, pe luna iunie 1943, se prezintă ca formă și conținut la înălțimea frumuseților din Țara fagilor.

Respiră din conținutul acestor reviste un suflu de temeinică preocupare profesională atât din interesantul articol al d-lui *N. C. Enescu*, intitulat „Cultură și practică” unde aceste două noțiuni sunt perfect lamurite și adaptate noulor concepții integraliste, cât și din articolul d-lui *Emil Boca* intitulat „Expoziții școlare” și d-lui *N. Pânzaru*, „Muzeul școlar”.

Partea literară cuprinde o treime din paginile revistei, înmănunchind printre altele nume și pe *Teofil Lianu* cu frumosul poem „La Capul câmpului”. Lucrarea d-lui *G. Comănescu*, intitulată „Problema întregului, în psihologie în raporturile ei cu educația”, este interesantă prezentată de recenzia d-lui *I. V. Goraș*. Cu această ocazie recomandăm și noi colegilor cartea d-lui *Comănescu*, care e merită să întregască cultura noastră profesională.

Remarcăm prețioasa contribuție a unui buchet de inspectori cari prin prezența lor certifică pe deplin pregătirea profesională a acestor cadre. Dorința noastră e ca pretutindeni aceste elite să se manifeste ca în Bucovina.

Revista Bucovinei, anul II Nr. 8 August 1943.

Cu ocazia împlinirii a 120 ani de la nașterea lui *Alecu Hormuzachi*, d-l *C. Loghin* evocă figura acestui mare cărturar și luptător bucovinean, în jurul cărui a gravitat toată mișcarea culturală și națională dintre 1840—1870.

Divorțul literar dintre noul manștor de slovă bucovineană ori „vechii iconari”, este îndulcit prin „Scrisoarea” ce d-l *Traian Chelariu* adresează acestora din urmă, deși activitatea tinerilor bucovineni nu e mai prejos de a celor de la „Iconar”. Ne-o dovedesc pe deplin versurile pline de prospecțiuni ale d-lui *Ghedeon Coca* și proza suculentă a d-lui *Traian Cantemir*.

Reproducem din poezia d-lui *Ghedeon Coca*, intitulată „Rămas bun”, primele două strofe:

*Rămas bun, casă cu prispele de lut,
Pe care am dormit noaptea de-atâteaori,
Când ardeau luminile stelelor, — surori
Pe streășina cu fruntea lăsată spre trecut!*

*Eu plec de-acum, departe, într'un oraș,
Să-mi caut o slujbă de Stat sau la comună
Și singură te las să fii, sub lună
Și sub cerul rotund și alb, ca un răvers.*

D-l *Augustin Z. N. Pop*, scriind despre „*Întâia carte de intenție poetică*” (saltirea în versuri a lui Dosoftei) se vedește același competent observator literar.

„N'a mai plouat. Doamne te-am chemat,
Nu ne mai auzi? Glasurile s'au uscat,
Dar din colbul trupurilor noastre de mâine,
Fă, Doamne, ingerilor Tăi pâine”..

Disgrațios și inestetic, ori de câtă revolta ar fi capabil un muncitor mistuit de seceta nemiloasă.

Asta nu împiedică câtuși de puțin ca „*Revista Bucovinei*” să fie printre cele mai bune reviste literare din țară, atât prin valoarea lucrărilor publicate cât și prin regionalismul ei autentic.

Două reproduceri picturale: „*Păstorii*” de Grigorescu și „*Cerșetorul*” de Luchian, îndobesc și mai mult buchetul revistei și intenția conducătorilor ei.

Viața Basarabiei, anul XII Nr. 6, Iunie 1944.

Intemeiată și condusă de D. *Pan Halippa*, această revistă continuă să fie cea mai bună revistă a Basarabiei.

Din 1941 încoece e redactată de d-l *Octav Sargețiu*, un inimos și inepuizabil condator, care s'a afirmat în ultimul timp cu volume de poezii „*Cântece în Singurătate*”, premiat de Societatea Scriitorilor Români.

În numărul de față, d-sa publică două poezii, „*Veghe*” și

Ar fi frumoasă și poezia d-lui *N. Tăutu*, intitulată „*Seceta*”, dacă n'ar fi întunecată chiar la sfârșit de ultimele două versuri lipsite de decența celestă. Pentru edificare, reproducem ultima strofă:

„*Poeni*”, ambele clocotind de simțire aleasă și pline de imagini noul.

D-l *Pan Halippa* arată „*Legăturile vechi între Ardeal și Basarabia*”. Mai semnează: *Teodor Râșcanu*, *Ștefan Păun* — *Rovine*, două frumoase poeme de război, *Nicolae T. Neagu*, *D. Anastasescu* — *Diana*, *V. Luțcan*, *C. V. Soare*, *Alfred Tibereanu*, *N. Popovschi* și *S. Bezviconi*.

Cronica literară susținută cu nerv de tânărul scriitor *Alex. Lungu*.

Convorbiri Literare, anul 76 — *Ianuarie și Februarie 1943*.

Organul Junoniei continuă să trăiască, înbrăcat și în aceste vremuri de criză, în cea mai sărbătorească hală ce-o poate da hârta.

Sacrificiile desinteresate făcute de d-l *I. E. Tourouțiu*, demonstrează că se mai găsește și astăzi câte un Mecena al literelor românești.

Numărul din *Ianuarie*, prin pana dăruită de cîntec d-lui *I. Lupaș*, lămurește „*Repercursiu*”

nile congresului de la Berlin în istoria Românilor“.

Ambasadorul nostru cultural la Sofia, d-l N. Crevedia, acest

mâncător de stele cu mămăligă, descântă vraj: „Fetei din Valahia“, a cărei nostalgia se înfrățește cu harta mutilată a Țării;

„Câte-un oraș, cum e o alunișă,
Iar albul — acumă mângâie sîdeș;
Sunt sâni — munții mici în relief
Și Dundrea — o joardă, ca de vișă.

In fericiri, aici, oricât de gol
De umărul colin, mi-aduc aminte
Și inima ți-o simt, pe-a ta, ferbinte,
Cu o bătae — adâncă de petrol.

D-l I. M. Touroutiu, continuă „Ediții critice Eminescu“, stabilind noi adevăruri în lumina cărora trebuie judecată opera marelui nostru poet. Puterea de discernământ și meticulozitatea cu care d-l Touroutiu coboară în analiza unei opere literare, face din domnia-sa cel mai competent critic de formă și fond literar și ce regretăm, e că prea își mărginește posibilitățile numai în istoriografie, când știm sigur că de ar întârzia mai mult și în actualitatea frământărilor literare, ne-ar fi steaua polară și busola, ca înaltașul său Maiorescu.

Numărul de pe Februarie publică în întregime „Poemul creațiunii“ (versuri), datorit d-lui Grigore Sălceanu, care depășește

astfel granițele titlaturii de bord al Tomisului. Ne mărturisim, cu această ocazie bucuria de a fi putut savura mai înainte de publicare, licoarea celestă picurată de acest poem, la șezătoriile „Dobrogei literare“ organizată cu multă însuflețire și atmosferă poetică, la Constanța de d-l Grigore Sălceanu. „Poemul Creațiunii“ este un urcuș spre nemărginirea Dumnezeirii și frământarea unui poet pentru apropierea omului de Marele Creator.

D-l Teodor Al. Munteanu, unul din redactorii „Convorbirilor“ publică o frumoasă „Elegia“ în care prin repetarea unor cuvinte, accentulează imaginea și câștigă ca efect.

B. Frunte

BULETINUL ASOCIAȚIEI ÎNVAȚĂTORILOR DIN JUDEȚUL NEAMȚ

1) Dela Asociația Generală.

Asociația Generală a învățătorilor din România, a hotărât să țină la curent colegii din țară, asupra realizărilor îndeplinite, în fiecare lună. Noi vom publica aceste lucruri în fiecare număr al revistei noastre.

Iată prima serie de realizări:

— Căminul Asociației din str. Sf. Apostoli 14 București, a fost mărit dela 10 la 17 paturi. Costul de lei 100 pentru găzduirea unei persoane nu corespunde decât serviciului de întreținere.

— Răspunzând unei necesități imediate, Asociația a înființat pe lângă acest Cămin și o cantină, care începe să funcționeze dela 1 Decembrie crt., unde vor putea lua masa compuși, deocamdată, din mâncări reci și la condițiuni avantajoase, colegii veniți cu treburi în Capitală.

— Urmărind punerea la punct a organizării interloare, Asociația a imprimat carnete de legitimație pentru toți membrii Asociației. Cu adresa Nr. 1729 a trimis stocul necesar județului nostru cu lămuririle necesare. Pe viitor, fiecare membru al Asociației va fi prevăzut cu această legitimație vizată de către conducerea Secțiunii respective, pentru a ne blizui pe o

numărătoare exactă a puterilor noastre profesionale.

— Revista Școala și viața, reorganizată redacțional pentru a fi un instrument de cultură profesională în stil de școală și viață, va apare cu regularitate odată la două luni. Nr. 1 din anul XIV va apare pe lunile Septembrie — Decembrie în număr dublu de pagini și va fi expedit Secțiunilor între 5—20 Decembrie. În prezent administrația revistei studiază modalitatea expedierii revistei direct abonaților dela centru, pentru evitarea cheltuielilor și întârzierii expedierii.

— Sub tipar avem Almanahul Învățătorilor pe anul 1944, care va fi o tipăritură de propagandă și util, tipărită în condițiuni tehnice și redacționale excepționale. Cu o copertă în culori, în 160 pagini format mare, cu numeroase reproduceri artistice în text și 120 clișee, tipărite pe hârtie kunst-druck străină, Almanahul Învățătorilor pe 1944 va fi închinat problemei de actualitate a misionarismului învățătorilor. Prețul unui exemplar al acestei cărți-enciclopedie este de lei 500 și se rețin exemplarele de pe acum, anunțându-se Asociația.

— Biblioteca Asociației va deveni în curând o realitate culturală de prestigiu învățtoresc și pentru îmbogățirea ei facem apel la toți fruntașii dascălilor.

— Pe linia aceluiași preocupări de păstrare a tezaurului spiritual din trecutul luptelor Asociației, a început organizarea muzeului documentar al Asociației.

Biblioteca și Muzeul trebuie să devină două așezăminte profesionale, colegii din toată țara, deținători de cărți privind mișcarea învățătorească privesc cu toate aspectele, corespondență dintre învățători și marii oameni de școală, fotografii documentare și orice vestigiu din trecut și prezent, să le doneze muzeului Asociației. Aici își va avea locul și gleria de onoare a eroilor noștri, pentru a căror slăvire se pregătește lucrarea de mari proporții, Albumul Învățătorilor Eroi.

Donățiile acestea vor fi păstrate cu evlavie, rânduite în vitrine și purtând numele donatorilor.

— În cadrul Expoziției Documentare a Învățământului Practic organizată de către Ministerul Culturii Naționale în Capitală, Asociația noastră a fost prezentă prin standul intitulat „Mereu învățătorii”, care a demonstrat documentar opiniei publice creațiunile solidarității profesionale sub toate aspectele.

II) Învățătorii vor asculta numai de organele lor de control.

Dăm mai jos, în copie, ordinul M. C. N. și C. dat Inspectoratelor școlare cu privire la convocarea învățătorilor în alte localități:

„În conformitate cu hotărîrea Domnului Mareșal, în legătură cu chemarea învățătorilor la diferite consfățiri de către autoritățile aditive, avem onoarea a vă face cunoscut următoarele dispozițiuni:

Învățătorii nu au voie să părăsească școala spre a se deplasa în alte localități indiferent de cine ar fi convocați.

Inspectorii școlari nu vor chema la reședința plășii sau a județului pe învățători pentru instrucțiuni sau în interes de serviciu. Orice dispozițiune ce au de comunicat, vor fi transmise pe calea corespondenței sau telefonic. Se exceptează cazul când Ministerul hotărăște anumite convocări în cercuri restrânse, pentru îndrumările ce trebuiesc date în legătură cu bunul mers al școalei.

Organele administrative (prefecți, pretori, primari, sau notari) nu au voie să convoace pe învățători în alte localități.

Dacă totuși aceste convocări sunt absolut necesare pentru organizarea sau bunul mers al serviciilor I. O. V., Consiliul de colaborare, Săturile Comunale, etc., ele se vor face numai cu știrea Inspectoratului școlar și fără să se abuzeze cu deplasarea învățătorilor.

În aceste cazuri, învățătorilor, care sunt convocați și trebuie să se deplaseze în alte localități, li se va plăti diurna respectivă și cheltuielile de transport, așa cum li se plătește și celorlalți funcționari comunali.

Aceste sume vor fi plătite din fondurile primăriei respective.

Aceste dispozițiuni au fost comunicate și Ministerului Afacerilor Interne pentru a fi aduse la cunoștința organelor administrative, spre a se respecta întocmai.

Dvs., veți supraveghea ca nici personalul de control să nu abuzeze de chemarea învățătorilor în alte localități spre a nu-l alina să facă cheltuieli inutile cu deplasarea.

Ministru Subsecretar de Stat,

(ss) I. C. PETRESCU

Director

(ss) Marin Niculescu

III) Sancțiunile vor fi aplicate numai de organele Ministerului Culturii Naționale.

Publicăm copia ordinului, prin care se precizează că învățătorii nu pot fi sancționați decât de organele Ministerului Culturii Naționale și Cultelor;

„Avem onoarea a vă aduce la cunoștință că, Domnul Ministru al Afacerilor Interne cu ordinul Nr. 22.184/943 aduce la cunoștința domnilor Prefecți, că nu mai au dreptul de a aplica nici o pedeapsă, membrilor corpului

didactice primar, fără avizul domnilor inspectori școlari.

Binevoșii a comunica celor în drept.”

Director,

(ss) M. Niculescu

Șeful Serviciului

(ss) M. Ionescu

IV) *Dela Asociația Județeană.*

Pentru a cruța în cât mai bune condițiuni casa învățătorilor din Piatra Neamț și a o pune în stare să fie cât mai de folos tuturor colegilor din județ, se vor face următoarele îmbunătățiri:

— Reparația instalației sanitare (apă, baie, closete etc.) așa fel ca să funcționeze normal și permanent.

— Construirea unui grajd pentru cai, cu droșcările pentru trăsuri, ca să aibă unde adăposti acestea, colegii când vin în oraș.

Lucrările vor începe în primăvară. Până atunci vor fi adunate fondurile necesare și pregătite proiectele.

Realizări ce se vor înfăptui imediat:

— Înmulțirea paturilor dela 6 la 11, pentru a da capacitate mai mare Căminului și a avea posibilitatea să fie găzduți colegii cari fac concentrări în Piatra, la casa noastră, în condițiuni speciale.

— Alcătuirea unei galerii a înaintașilor, în holul casei învățătorilor, și a unui colț deosebit al Erolor învățători din județ, căzuți pe câmpul de onoare.

În acest scop, toți colegii(ele) din județ sunt rugați cu stăruință a ne trimite orice material în legătură cu viața și jertfa celor pe care trebuie să-l cinstim cu sfîntenie: fotografii, scrisori, fapte săvârșite, un memoriu asupra activității și realizărilor ca învățător etc.

Deasemeni și câte un tablou dela d-nii colegi pensionari.

— Conform hotărîrii luate la a duna rea generală a asociației generale, din București, de a se începe o acțiune de propagandă, bine susținută în jurul activității jertfelnice a învățătorului român în aceste timpuri, vom îngriji ca învățătoria nemțană să aibă regulat locul ei în publicațiile de presă. Deaceia toți colegii(ele) sunt rugați(e) a comunica, pe scurt, la Asociație, fapte și realizări ale învățătorilor, cari vor apărea în mod permanent.

— În curând va intra în funcțiune biblioteca Asociației, la casa Învățătorilor. Până acum avem vr'o 500 volume — adunate de d-l Constantin Luchian pe când era revizor școlar — dar vom îmbogăți-o prin toate mijlocele.

Unul din acestea este donația

și rugăm pe colegi ca din cărțile personale sau cari pot obține dela d-nii colegi pensionari — sunt unii cari ar putea să ne dea biblioteci întregi — să le dăruiască bibliotecii Asociației.

— Colegii din județ sunt rugați a înștiința Asociația despre orice reuniune sau manifestare din regiune, unde Asociația noastră trebuie să fie prezentă, pentru a trimite delegați.

Deasemeni a ne ține la curent, pe calea corespondenței, despre tot ce trebuie să ne împărtășim unii altora în scopul întăririi solidarității noastre învățătoresc.

— La librăriile din Piatra Neamț, se găsesc de vânzare următoarele cărți ale colegilor învățători scriitori:

B. Frunte, Ogoare și Luceferi. 100 lei.

Octav Sargețu „Căntece în Singurătate” (versuri) 100 lei.

„I. D. Pietrini: Spre zăpezi (versuri) 100 lei.

L. Incobescu „Visul lui Sveu” (povestiri pentru copii) 240 lei.

Gr. Sereda: „Micul Cooperator” 100 lei.